

Den radikale taper

Islamismen er en ideologi for tapere; den er et resultat av muslimske lands tilbakestående i forhold til Vesten.

Av Olav Versto

Dette er budskapet i et tankevekkende essay av den tyske samfunnsviteren Hans Magnus Enzensberger. («Skrekkens menn. Om den radikale taper». Valdisholm forlag.)

Enzensberger tar utgangspunkt i den radikale taperen slik vi kjenner ham i våre samfunn: Han er ingen vanlig bølge; han isolerer seg og blir usynlig, ruger over vrangforestillingen sin, samler energi og venter på det tidspunktet der han kan slå til. Han betrakter seg selv som en taper det ikke er verdt å samle på, men nettopp derfor ser han også på andre som verdiløse.

Et eksempel er mannen som dreper kone og barn, og deretter seg selv. Han gjør det ikke til tross for at det betyr hans egen undergang, men tvert om fordi handlingen hans utløser den.

Dødsønske

I islamismen har den radikale taperen funnet et kollektiv av likemenn. Derfor blir den destruktive energien som finnes i ham, forsterket mange ganger - høynet til det ytterste av skruppelløshet. Det danner seg et amalgam av dødsønske og storhetsvanvidd, mener Enzensberger.

Mennesker fra de arabiske og mange andre muslimske land føler seg som tapere fordi det siden høymiddelalderen har gått jevnt tilbake med samfunnene deres. Om man ser bort fra inntektene fra råolje, klarer hele den arabiske verden seg ikke bedre økonomisk enn finske Nokia alene. Og selv for å vinne ut olje, er det oljeproduserende Midtøsten totalt avhengig av vestlig teknologisk bistand. Den arabiske verden har vært reaksjonær både økonomisk og politisk, noe som har ført til en massiv og ødeleggende hjerneflukt.

Ydmykelse

For enhver tenkende araber representerer de tingene hun og han er avhengige av i dagliglivet, en uuttalt ydmykelse - hvert eneste kjøleskap, hver telefon, stikkontakt og skrutrekker, for ikke å snakke om de mer høyteknologiske produkter. Alt stammer fra Vesten. For mennesker som fra barnsben av har lært at de tilhører en overlegen religion, må dette få dem til å føle seg som tapere.

Det er her islamismen tilbyr kompensasjon for mange. De føler at livet deres ikke lenger er noe verdt; hvordan skal de da bekymre seg om andre menneskers liv?:

«Feilen ligger hos meg selv. De andre har skylden. De to momentene utelukker ikke hverandre; tvert imot, de høyner hverandre etter forbilde av en *circulus vitiosus*. Den radikale taperen kan ikke ved refleksjonens hjelp rykke seg ut av denne onde sirkelen. Det er fra den han henter sin ufattelige kraft.

Selvhat

Den eneste utveien fra dilemmaet er en sammensmelting mellom ødeleggelse og selvødeleggelse. På den ene siden vil taperen i eksplosjonsøyeblikket oppleve en unik, overveldende makt. Det han gjør, gir ham en

mulighet for å triumfere over andre, idet han tilintetgjør dem. Men han tar også høyde for denne maktfølelsens bakside, mistanken om at hans eksistens kan være verdiløs, i og med at han setter en sluttstrek for den», skriver Enzensberger.

Selvmordsattentatet øver en uimotståelig tiltrekningskraft på den radikale taperen, for det gir ham mulighet til å leve ut både sine storhetsfantasier og sitt selvhvat. Innvandring til Vesten synes å skjerpe tapernes risiko; rotløse migranter fra arabiske land blir utsatt for et vedvrende kultursjokk i møte med den vestlige sivilisasjon. Enzensberger skriver:

«Den tilsynelatende overfloden av varer, meninger, økonomiske og seksuelle valgmuligheter fører til en double bind-situasjon preget av tiltrekning og frastøting, og den stadige påminnelsen om egen kulturs tilbakeståenhet blir uutholdelig. Følgene for ens opplevelse av egen verdi, som i forveien er labil, er like åpenbar som trangen til å kompensere for dem med konspirasjonsteorier og hevnakter. Det blir da for mange en fristelse å ta imot islamistenes tilbud og straffe andre for at man selv er kommet til kort.»

Terroraksjonene er en plage for Vesten, men går likevel mest ut over muslimer og muslimske land, som blir satt enda lenger tilbake. Men det bryr ikke islamistene seg om; selmordbomberne foretrekker en ende med gru fremfor en gru uten ende.

(VG - 06:51 15.08.2006)

Innholdet i utskriften er vernet etter åndsverklovens regler. Utskriften er kun til privat bruk og kan ikke benyttes på annen måte. Kopiering eller spredning av innholdet krever avtale med rettighetshaver eller Kopinor.